

1st INTERNATIONAL CYPRUS CONGRESS OF SCIENTIFIC RESEARCH

SCOPUS VERİ TABANINDA STRATEJİK İLETİŞİM KONULU AKADEMİK ARAŞTIRMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF ACADEMIC RESEARCH ON STRATEGIC COMMUNICATION IN THE SCOPUS DATABASE

Doç. Dr. Osman Vedüd EŞİDİR

Fırat Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, Elazığ/TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2029-4758>

Dr. Gökhan BAK

*Atatürk Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi
Anabilim Dalı, Doktora Öğrencisi, Erzurum/TÜRKİYE*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4520-0930>

Bedriye KARADAĞ

Milli Eğitim Bakanlığı, Okul Yöneticisi, Adana/TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-9691-4367>

ÖZET

Bu çalışma, stratejik iletişim alanındaki akademik üretimin eğilimlerini belirlemek amacıyla Scopus veri tabanında yer alan yayınların bibliyometrik analizini gerçekleştirmektedir. Bibliyometrik analiz, akademik çalışmaların sayısal olarak incelenmesini sağlayarak, belirli bir alandaki bilimsel üretimin zaman içindeki gelişimini, en çok yayın yapan yazarları, en fazla atıf alan çalışmaları, akademik iş birliklerini ve disiplinlerarası dağılımı ortaya koymaktadır. Çalışmada, 20 Şubat 2025 tarihinde, veri toplama sürecinde “strategic communication” anahtar kelimesi kullanılarak, Scopus veri tabanında indekslenen akademik çalışmalar taranmıştır. Analiz sürecinde, VOSviewer yazılımı kullanılarak ortak yazarlık, ortak atıf, anahtar kelime birlikteliği ve bibliyografik eşleşme analizleri gerçekleştirilmiştir.

Araştırma sonuçları, stratejik iletişim alanındaki akademik üretimin son yıllarda önemli bir artış gösterdiğini ve özellikle 2010 sonrası dönemde yayınların yoğunlaştığını ortaya koymaktadır. Akademik üretimin coğrafi dağılımı incelendiğinde, Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık ve Almanya'nın en fazla akademik yayına sahip ülkeler olduğu belirlenmiştir. En fazla atıf alan yazarlar arasında Zerfass, A., Grunig, J.E. ve Coombs, W.T. gibi isimler öne çıkarken, en çok yayın yapan dergiler International Journal of Strategic Communication ve Public Relations Review olarak tespit edilmiştir. Çalışmaların büyük bir kısmının sosyal bilimler ve işletme alanlarında yoğunlaştığı, ancak disiplinlerarası araştırmaların görece sınırlı olduğu görülmüştür.

Bulgular ayrıca, stratejik iletişim alanındaki çalışmaların büyük çoğunluğunun İngilizce yayımlandığını ve Türkçe akademik üretimin olmadığını göstermektedir. Bu durum, yerel bağlamlara özgü iletişim modellerinin yeterince temsil edilmediğine işaret etmektedir. Çalışmanın sonuçları, disiplinlerarası iş birliklerinin artırılması, alternatif teorik yaklaşımların teşvik edilmesi ve bölgesel akademik katkıların güçlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Literatüre sağlanan katkıların yanı sıra, ilerleyen araştırmalarda Web of Science ve diğer akademik veri tabanlarıyla karşılaştırmalı analizler yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Stratejik İletişim, Bibliyometrik Analiz, Scopus, Akademik Yayın Eğilimleri, VOSviewer.

ABSTRACT

This study conducts a bibliometric analysis of publications indexed in the Scopus database to identify trends in academic production on strategic communication. Bibliometric analysis provides a quantitative examination of academic research, offering insights into the development of scientific output over time, the most prolific authors, the most frequently cited studies, academic collaborations, and interdisciplinary distributions. Relevant academic works indexed in the Scopus database were retrieved using the keyword “strategic communication” during the data collection process on February 20, 2025. During the analysis process, VOSviewer software was used to conduct co-authorship, co-citation, keyword co-occurrence, and bibliographic coupling analyses.

The findings reveal a notable growth in academic research on strategic communication in recent years, with a significant concentration of publications after 2010. A geographical analysis of scholarly output reveals that the United States, the United Kingdom, and Germany are the countries with the highest academic output in this field. The most frequently cited authors include Zerfass, A., Grunig, J.E., and Coombs, W.T., while the International Journal of Strategic Communication and Public Relations Review are identified as the leading journals in the field. Furthermore, findings indicate that most studies are concentrated in the social sciences and business disciplines, with limited interdisciplinary research observed.

Additionally, the analysis highlights that the vast majority of research in strategic communication is published in English, with a noticeable absence of Turkish academic contributions. This finding indicates that local communication models and region-specific frameworks are insufficiently represented in the global literature. The study emphasizes the need for greater interdisciplinary collaboration, the adoption and development of alternative theoretical perspectives, and the strengthening of regional academic contributions. In addition to enriching the existing literature, future research should conduct comparative analyses by integrating data from other academic databases such as Web of Science.

Keywords: Strategic Communication, Bibliometric Analysis, Scopus, Academic Publishing Trends, VOSviewer.

GİRİŞ

Stratejik iletişim, bireyler, kurumlar ve devletler arasındaki bilgi akışını sistematik ve amaç odaklı bir şekilde yöneten disiplinler arası bir alan olarak giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Dijitalleşme, küreselleşme ve kriz yönetimi gibi faktörler, bu disiplinin hem kuramsal hem de uygulamalı düzeyde hızla gelişmesine katkıda bulunmuştur. Ancak, stratejik iletişim alanındaki akademik üretimin yönelimlerini, bilimsel etkileşim ağlarını ve disiplinler arası bağlantılarını kapsamlı bir şekilde inceleyen bibliyometrik çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu boşluğu doldurmak amacıyla yapılan analizler, alanın mevcut durumunu daha iyi anlamaya ve gelecekteki araştırmalara yön vermeye katkı sağlayacaktır.

Kurumsal itibar yönetimi, halkla ilişkiler, kriz iletişimi ve siyasal iletişim gibi alanlarda stratejik iletişimin etkili bir şekilde kullanılması, özellikle dijitalleşme ile birlikte daha da önemli hale gelmiştir. Akademik araştırmalar, stratejik iletişimin teorik çerçevesini genişletirken, alandaki bilimsel üretimin eğilimlerini anlamaya yönelik bibliyometrik analizler de giderek artmaktadır. Bu kapsamda, Altıntop ve Bak (2024) tarafından yapılan araştırmada, Web of Science (WoS) veri tabanında yer alan stratejik iletişim konulu akademik çalışmalar bibliyometrik yöntemlerle incelenmiş ve bu alandaki yayınların büyük oranda İngilizce dilinde ve Amerika Birleşik Devletleri'nde üretildiği tespit edilmiştir. Çalışmada ayrıca, stratejik iletişim konulu akademik üretimin özellikle son yıllarda arttığı ve makale türündeki yayınların bu alandaki en yaygın akademik üretim biçimi olduğu belirtilmiştir. Ancak, Scopus veri tabanında stratejik iletişim alanındaki akademik çalışmaların benzer bir analizle incelendiği kapsamlı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu eksikliği gidermek amacıyla, bu çalışmada Scopus veri tabanında yer alan stratejik iletişim konulu akademik yayınların bibliyometrik analizi gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, yıllara göre yayın dağılımları, en çok yayın yapan yazarlar ve kurumlar, en fazla atıf alan çalışmalar, yayın yapılan dergiler ve araştırma alanları analiz edilerek alanın bilimsel üretim dinamikleri ortaya

konulmuştur. Ayrıca bibliyometrik analiz aracı VOSviewer kullanılarak atıf ağları, ortak yazarlık ilişkileri ve anahtar kelime birliktelikleri görselleştirilmiştir.

Bu doğrultuda, çalışma aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aramaktadır:

- Stratejik iletişim alanındaki akademik üretim yıllara göre nasıl bir değişim göstermektedir?
- Bu alanda en fazla yayın yapan yazarlar ve kurumlar kimlerdir?
- Stratejik iletişim alanında en çok atıf alan çalışmalar ve akademik iş birlikleri hangi yönelimleri göstermektedir?
- Hangi akademik dergiler ve yayın türleri stratejik iletişim araştırmalarına en fazla katkı sağlamaktadır?
- Bibliyometrik analiz verilerine dayanarak, stratejik iletişim alanının gelecekteki akademik eğilimleri nasıl şekillenebilir?

Bu araştırmanın, stratejik iletişim alanında çalışan akademisyenler ve araştırmacılar için önemli bir kaynak oluşturması beklenmektedir. Bibliyometrik analiz bulgularının, bu alandaki akademik üretimin eğilimlerini ve gelecekteki araştırma yönelimlerini belirleme açısından literatüre katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışmada, Scopus veri tabanında yer alan stratejik iletişim konulu akademik çalışmaların bibliyometrik analizi gerçekleştirilmiştir. Bibliyometrik analiz, belirli bir akademik alanın yayın eğilimlerini, en çok atıf alan çalışmaları, en fazla yayın yapan yazarları, dergileri ve ülkeleri belirlemek amacıyla kullanılan kantitatif bir yöntemdir. Bu çalışmada, yıllara göre yayın sayıları, yayın türleri, yazar iş birlikleri, atıf yapılan kaynaklar ve anahtar kelime birliktelikleri analiz edilerek alandaki bilimsel üretim eğilimleri ortaya konulmuştur.

Araştırma kapsamında, Scopus veri tabanında "strategic communication" anahtar kelimesi ile yapılan taramalar sonucunda elde edilen veriler analiz edilmiştir. Bibliyometrik analiz sürecinde, VOSviewer yazılımı kullanılarak ortak yazarlık, ortak atıf ve anahtar kelime birliktelik ağları görselleştirilmiştir.

Araştırmada veriler, 20 Şubat 2025 tarihinde Scopus veri tabanından elde edilmiştir ve analiz edilen çalışmalar belirli sınırlamalar çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Bu bölümde araştırmanın amacı ve önemi, evreni ve örneklemini, sınırlılıkları ve varsayımları detaylandırılarak araştırma tasarımının sistematik bir şekilde sunulması amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın temel amacı, Scopus veri tabanında yer alan stratejik iletişim konulu akademik çalışmaların bibliyometrik analizini gerçekleştirerek bu alandaki bilimsel üretimin mevcut durumunu ortaya koymaktır. Stratejik iletişim, son yıllarda hem akademik dünyada hem de profesyonel uygulamalarda giderek daha fazla önem kazanan bir disiplin haline gelmiştir. Bu bağlamda, akademik literatürde hangi konuların öne çıktığı, en fazla atıf alan çalışmaların hangi temalar etrafında şekillendiği, yayınların coğrafi dağılımı ve akademik iş birlikleri gibi unsurların belirlenmesi, alanın gelişim dinamiklerini anlamak açısından önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın önemi, Scopus veri tabanında yer alan stratejik iletişim konulu akademik çalışmaların bibliyometrik analizinin gerçekleştirilmesi gerçeğinden kaynaklanmaktadır. Daha önce Web of Science (WoS) veri tabanında yapılan bibliyometrik analizler, stratejik iletişim alanındaki akademik üretimin belirli özelliklerini ortaya koymuştur (Altıntop ve Bak, 2024). Bu çalışmada ise Scopus veri tabanı temel alınarak stratejik iletişim alanındaki bilimsel üretim incelenmektedir. Scopus, disiplinler arası geniş kapsama alanı ve farklı türdeki akademik yayınları içermesi açısından literatür taramalarında önemli bir kaynak niteliğindedir. Bu araştırma, Scopus veri tabanındaki bilimsel üretimi analiz ederek, stratejik iletişim alanında akademik çalışmaların nasıl şekillendiğine, hangi dergilerde ve hangi yazarlar tarafından daha fazla çalışma yapıldığına dair önemli bulgular sunmayı amaçlamaktadır.

Bu analiz sayesinde, stratejik iletişim alanında çalışan akademisyenler, araştırmacılar ve uygulayıcılar için alandaki akademik eğilimler hakkında kapsamlı bir çerçeve sunulması hedeflenmektedir. Ayrıca,

bu bulgular gelecekteki araştırmaların yönlendirilmesine yardımcı olabilecek bilimsel bir temel oluşturacaktır.

Araştırmanın Evren, Örneklem ve Sınırlılıkları

Bu araştırmanın evrenini, Scopus veri tabanında yer alan stratejik iletişim konulu akademik çalışmalar, örneklemi ise "Article Title, Abstract, Keywords" alanlarında "strategic communication" terimini içeren akademik çalışmalar oluşturmaktadır.

Çalışma yalnızca Scopus veri tabanındaki akademik yayınları içermektedir. Web of Science (WoS), Google Scholar veya diğer akademik indeksler araştırma kapsamına dahil edilmemiştir. Veri çekme tarihi 20 Şubat 2025 olup, bu tarihten sonra eklenen yayınlar analize dahil edilmemiştir.

Bibliyometrik analiz için VOSviewer paket programı kullanılmış ve analiz birimleri olarak yazarlar, ülkeler, dergiler, anahtar kelimeler ve atıf yapılan kaynaklar seçilmiştir.

Bu sınırlılıklar doğrultusunda, elde edilen bulgular Scopus veri tabanındaki akademik üretimi temsil etmekte olup, farklı veri tabanlarında yapılacak çalışmalarla desteklenmesi önerilmektedir.

Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmada aşağıdaki varsayımlar esas alınmıştır:

-Scopus veri tabanında yer alan akademik yayınlar ilgili alandaki bilimsel üretimi doğru bir şekilde temsil etmektedir.

-Veri çekme aşamasında "strategic communication" terimi ile yapılan taramalar, stratejik iletişimle ilgili temel akademik çalışmaları kapsamaktadır.

-Bibliyometrik analiz yöntemi, stratejik iletişim alanındaki akademik üretimin eğilimlerini doğru bir şekilde belirleyebilecek bilimsel bir yaklaşımdır.

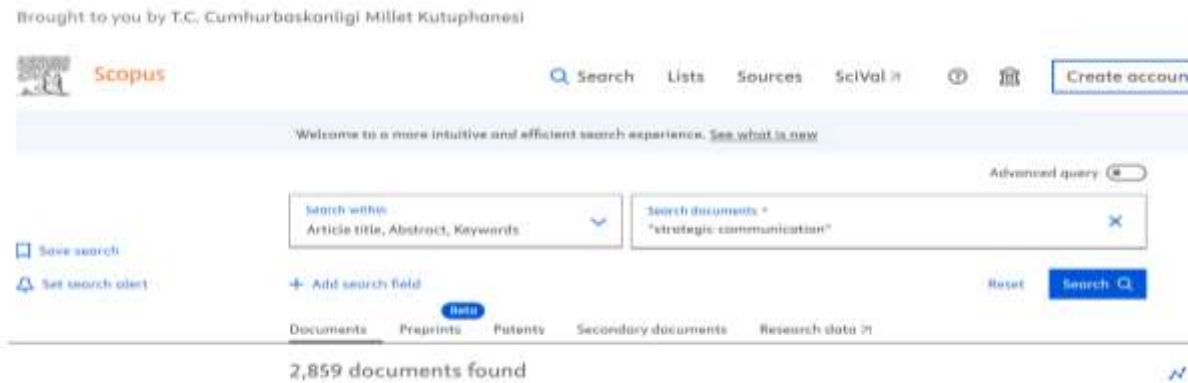
-Scopus veri tabanındaki atıf sayıları ve yayın sayıları, ilgili çalışmaların akademik etkisini yansıtmaktadır.

-Kullanılan analiz aracı olan VOSviewer, veri doğruluğunu koruyarak akademik iş birliklerini, atıf ilişkilerini ve anahtar kelime birlikteliklerini doğru bir şekilde görselleştirmektedir.

Bu varsayımlar doğrultusunda, araştırma bulgularının stratejik iletişim alanındaki bilimsel eğilimleri açıklamada geçerli ve güvenilir bir çerçeve sunduğu kabul edilmektedir.

ARAŞTIRMANIN BULGULARI

20 Şubat 2025 tarihinde Scopus veri tabanında (Scopus, 2025) bibliyometrik analiz kapsamında bir tarama gerçekleştirilmiştir. Tarama işlemi sırasında, "Article Title, Abstract, Keywords" alanlarında "strategic communication" anahtar kelimesi kullanılmıştır. Yapılan sorgulama sonucunda, 2859 akademik çalışmanın ilgili kriterlere uygun olduğu belirlenmiştir (Resim 1).

Resim 1. Stratejik İletişim Konulu Akademik Çalışmaların Miktarını Gösteren Ekran Görüntüsü

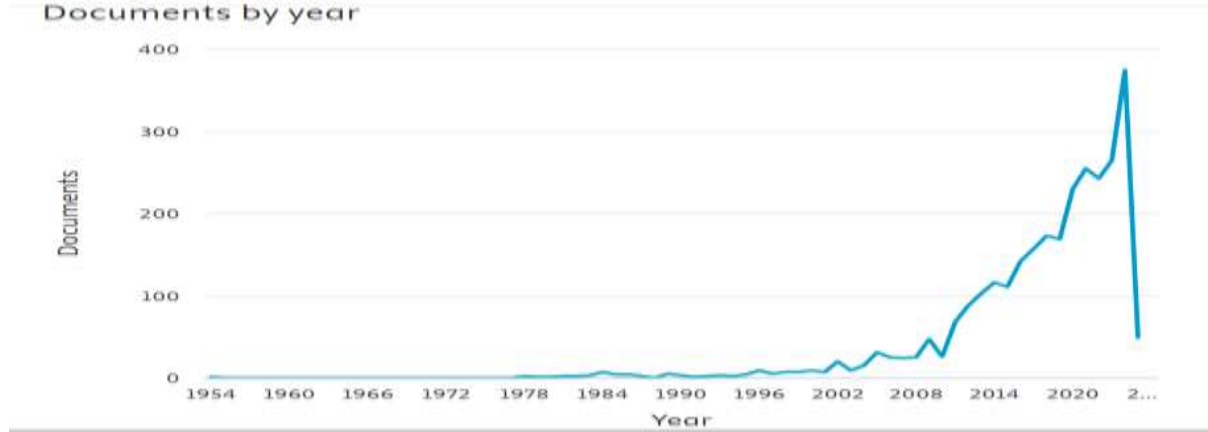
Scopus veri tabanında yer alan stratejik iletişim konulu akademik çalışmalar incelendiğinde, bu alandaki en eski çalışmanın 1954 yılında Higginson tarafından kaleme alındığı ve hiç atıf almadığı belirlenmiştir

(Higginson, 1954). En güncel çalışmanın ise 2025 yılında yayımlandığı tespit edilmiştir (Schlessinger vd., 2025).

Atıf analizleri sonucunda, en fazla atıf alan çalışmanın 1998 yılında yayımlanan bir makale olduğu ve 785 atıf aldığı görülmüştür (Kent ve Taylor, 1998). Bu çalışmayı, 743 atıfla 2002 yılında yayımlanan bir diğer makale takip etmektedir (Bénabou ve Tirole, 2002).

1954 yılından günümüze kadar stratejik iletişim alanında yayımlanan akademik çalışmaların yıllara göre dağılımı Grafik 1'de sunulmuştur. En fazla çalışmanın 2024 yılında (f:375) yayımlandığı, 1954-1977 yılları arasında ise bu alanda herhangi bir akademik yayına rastlanmadığı tespit edilmiştir.

Grafik-1. Scopus Veri Tabanında Yer Alan Stratejik İletişim Konulu Akademik Çalışmaların Dağılımı (1954-2025)

Akademik çalışmaların en fazla yayımlandığı kaynaklar Tablo 1'de sunulmuştur. Analiz sonuçlarına göre, stratejik iletişim alanında en fazla çalışmaya yer veren kaynaklar International Journal of Strategic Communication (f:204) ve Journal of Communication Management (f:88) olarak öne çıkmaktadır. Bu veriler, stratejik iletişim konulu çalışmaların belirli akademik dergiler etrafında yoğunlaştığını göstermektedir. Çalışmaların büyük kısmının belirli birkaç dergide toplanması, alanın akademik yönelimi hakkında önemli ipuçları sunmaktadır.

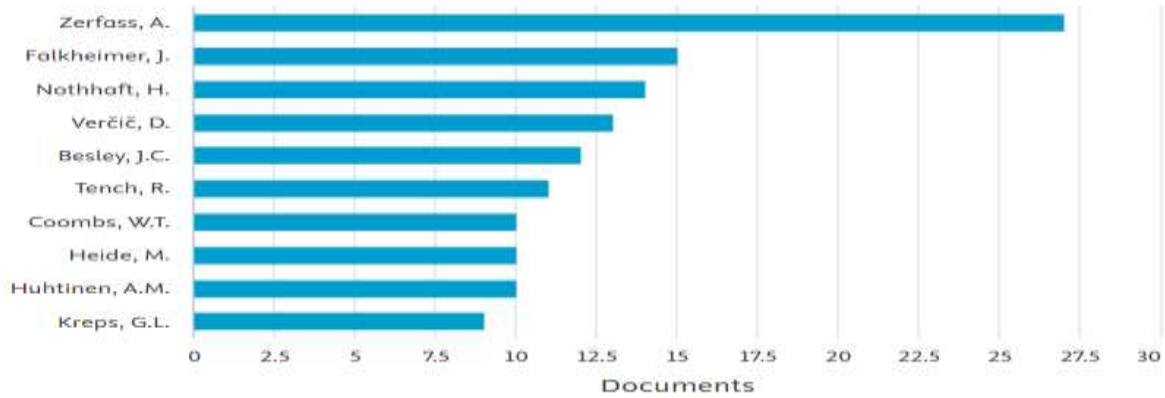
Tablo 1. Akademik Çalışmaların En Fazla Yer Aldığı Kaynak Bilgileri (İlk 6 Kaynak)

S.No	Kaynağın Adı	frekans
1	International Journal Of Strategic Communication	204
2	Journal Of Communication Management	88
3	Public Relations Review	70
4	Corporate Communications	48
5	Communication Teacher	17
6	International Journal Of Business Communication	17

Stratejik iletişim alanında en fazla akademik çalışmaya sahip olan ilk 10 yazarın dağılımı Grafik 2'de sunulmaktadır. Analiz sonuçlarına göre, bu alanda en fazla akademik çalışmaya sahip yazar Zeffass, A. (f:27) olup, onu Falkheimer, J. (f:15) ve Nothhaft, H. (f:14) takip etmektedir. Bu üç yazar, stratejik iletişim alanında önemli akademik katkılar sunarak literatürde öne çıkmaktadır. Diğer yazarlar arasında Verčič, D., Besley, J.C. ve Tench, R. yer almakta olup, bu isimler de alanın gelişimine önemli katkılarda bulunmuştur. Ayrıca, Coombs, W.T., Heide, M., Huhtinen, A.M. ve Kreps, G.L. en fazla yayına sahip yazarlar arasında yer almaktadır. Bu dağılım, stratejik iletişim alanındaki akademik üretimin belirli isimler etrafında yoğunlaştığını göstermektedir. Özellikle Zeffass, A., yayın sayısı açısından diğer yazarlara kıyasla önemli bir fark yaratmakta ve alanın önde gelen akademisyenlerinden biri olarak öne çıkmaktadır.

Documents by author

Compare the document counts for up to 15 authors.

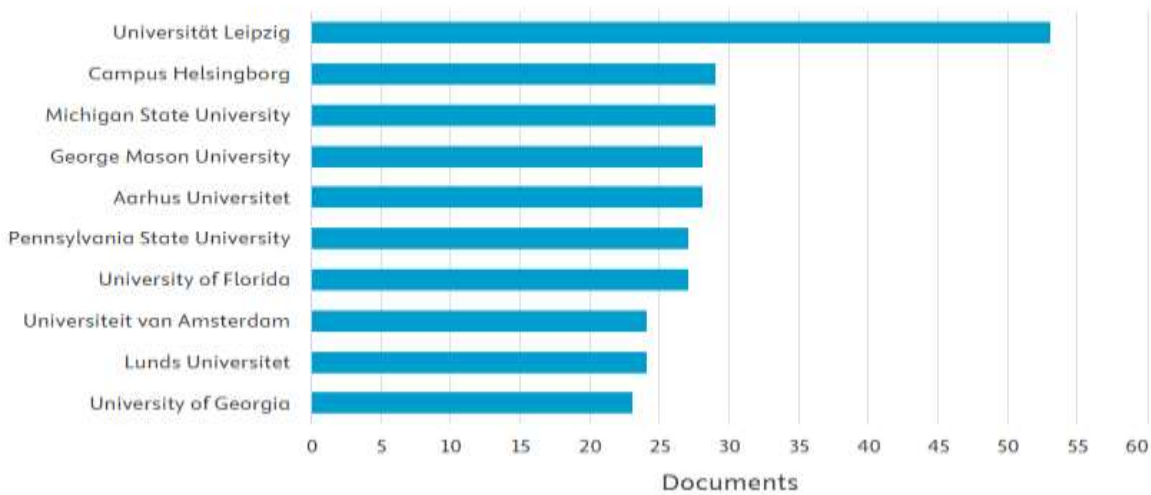

Grafik-2. Scopus Veri Tabanında Yer Alan Stratejik İletişim Konulu Akademik Çalışmaların Yazarlara Göre Dağılımı (En Fazla Yayına Sahip İlk 10 Yazar)

Stratejik iletişim alanında en fazla akademik çalışmaya sahip ilk 10 kurumun dağılımı Grafik 3'te sunulmaktadır. Analiz sonuçlarına göre, bu alanda en fazla akademik çalışmaya sahip kurum Leipzig Üniversitesi olup, toplam 53 akademik çalışma ile listenin başında yer almaktadır. Leipzig Üniversitesini sırasıyla Helsingborg Kampüsü ve Michigan Eyalet Üniversitesi takip etmektedir. Ayrıca, George Mason Üniversitesi, Aarhus Üniversitesi ve Pennsylvania Eyalet Üniversitesi de bu alanda önemli akademik üretime sahip kurumlardır. Listenin devamında Florida Üniversitesi, Amsterdam Üniversitesi, Lund Üniversitesi ve Georgia Üniversitesi yer almaktadır. Bu dağılım, stratejik iletişim alanındaki bilimsel üretimin Avrupa ve Kuzey Amerika'daki üniversiteler etrafında yoğunlaştığını göstermektedir. Özellikle Leipzig Üniversitesi, diğer kurumlara kıyasla açık ara farkla en fazla akademik çalışmaya sahip kurum olarak öne çıkmaktadır.

Documents by affiliation

Compare the document counts for up to 15 affiliations.

Grafik-3. Scopus Veri Tabanında Yer Alan Stratejik İletişim Konulu Akademik Çalışmaların Yazıldığı Kurumlara Göre Dağılımı (En Fazla Yayına Sahip İlk 10 Kurum)

Stratejik iletişim alanında en fazla akademik çalışmaya sahip ilk 10 ülkenin dağılımı Grafik 4'te sunulmaktadır. Analiz sonuçlarına göre, bu alandaki akademik üretimin en yoğun olduğu ülke Amerika Birleşik Devletleri (f:1090) olup, açık ara farkla lider konumdadır. ABD'yi sırasıyla Birleşik Krallık

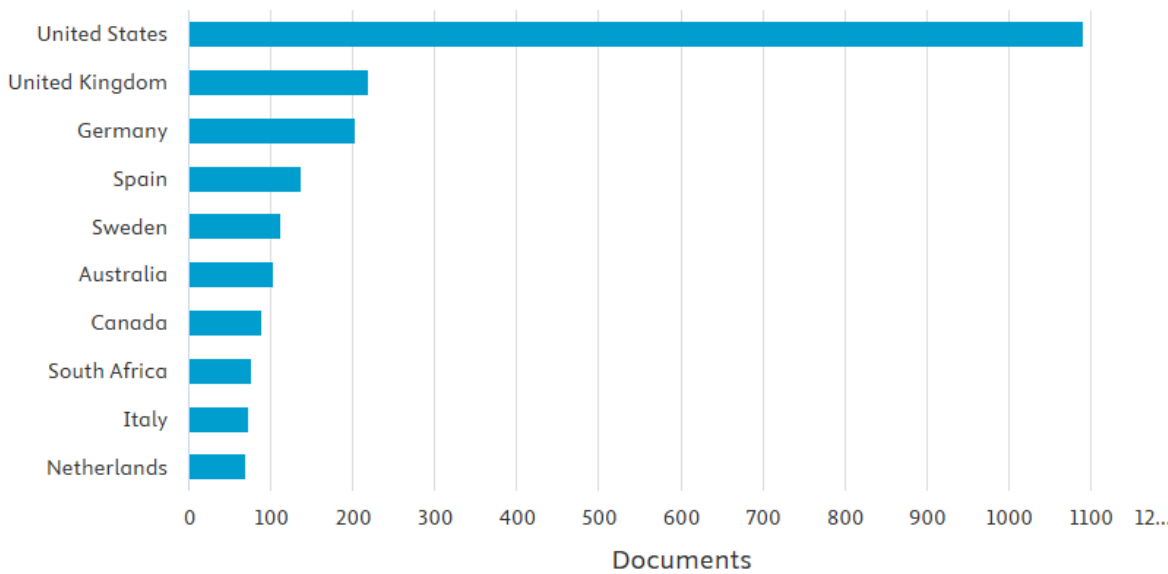

(f:217) ve Almanya (f:201) takip etmektedir. Bu üç ülke, stratejik iletişim alanındaki akademik üretimin önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra, İspanya (f:136) ve İsveç (f:110) de yüksek sayıda akademik çalışma barındıran ülkeler arasında yer almaktadır. İlk 10 ülke içinde ayrıca Avustralya, Kanada, Güney Afrika, İtalya ve Hollanda da dikkati çekmektedir. Bu dağılım, stratejik iletişim alanındaki bilimsel üretimin büyük ölçüde Batı Avrupa, Kuzey Amerika ve Okyanusya bölgesindeki ülkeler tarafından yönlendirildiğini göstermektedir.

Ayrıca, Türkiye’de stratejik iletişim alanında toplam 21 akademik çalışmanın bulunduğu belirlenmiştir. Türkiye’de bu alanda en fazla atıf alan çalışmanın 2021 yılında yayımlanan bir makale olduğu ve 21 atıf aldığı tespit edilmiştir (Aytaç, 2021). Türkiye’deki en eski çalışmanın ise 2013 yılında kitap formatında yayımlandığı (Gündüz, 2013), en güncel çalışmanın ise 2024 yılında kitap bölümü olarak kaleme alındığı belirlenmiştir (Yılmaz vd., 2024). Bu veriler, Türkiye’de stratejik iletişim alanında sınırlı sayıda akademik çalışmanın bulunduğunu, ancak son yıllarda bu alana olan akademik ilginin arttığını göstermektedir.

Documents by country or territory

Compare the document counts for up to 15 countries/territories.

Grafik-4. Scopus Veri Tabanında Yer Alan Stratejik İletişim Konulu Akademik Çalışmaların Yazıldığı Ülkelere Göre Dağılımı (En Fazla Yayına Sahip İlk 10 Ülke)

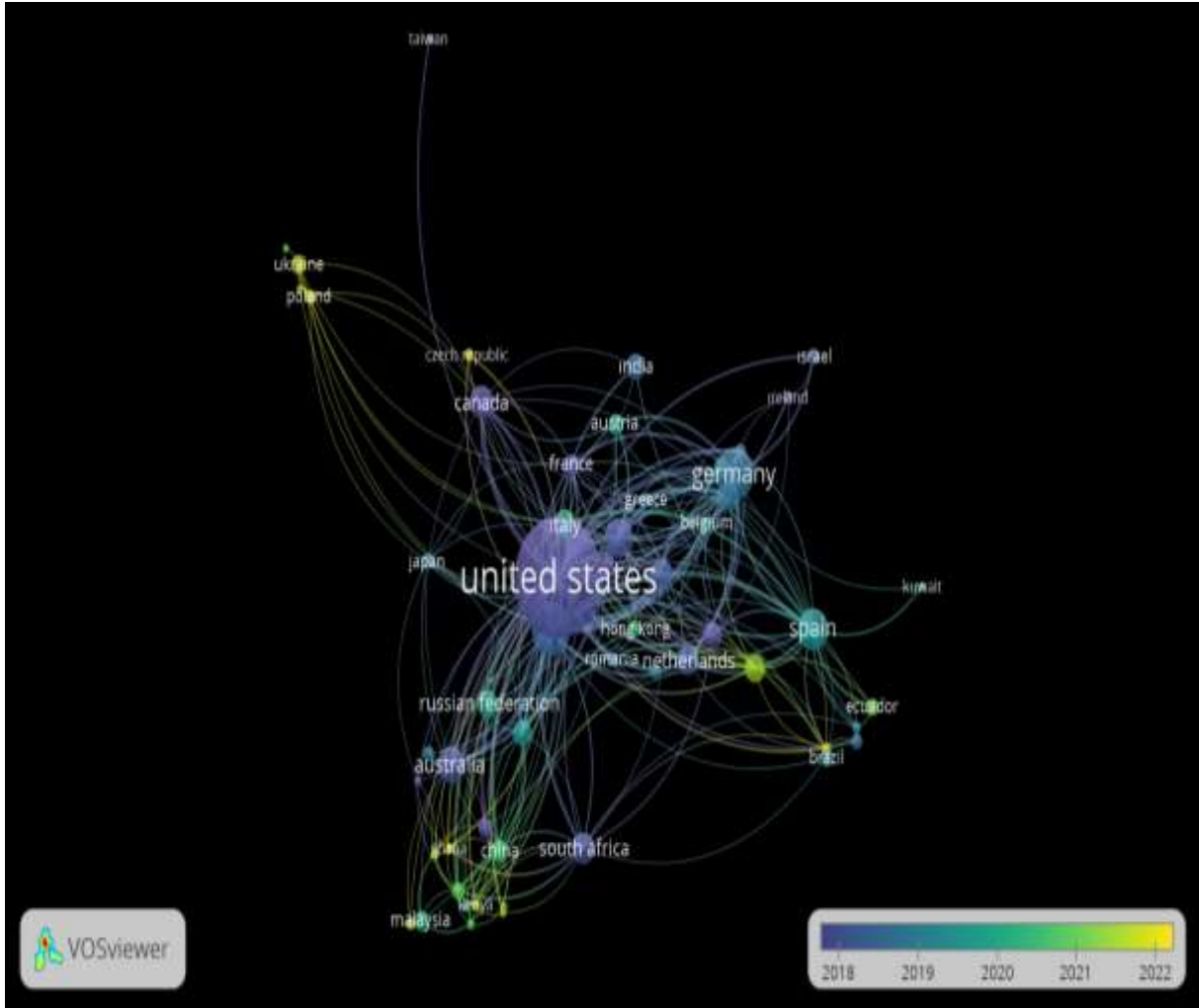
Akademik çalışmaların türlerine göre dağılımı incelendiğinde, en fazla yayının makale formatında (f:1966) olduğu belirlenmiştir. Makaleleri sırasıyla kitap bölümleri (f:400), bildiriler (f:208) ve kitaplar (f:127) takip etmektedir. Bu bulgular, stratejik iletişim alanında yapılan akademik çalışmaların büyük ölçüde makale formatında yayımlandığını ve kitap bölümleri ile bildirilerin de önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir.

Akademik çalışmaların yazıldığı alanlara göre dağılımı incelendiğinde, stratejik iletişim konulu çalışmaların büyük ölçüde sosyal bilimler alanında yoğunlaştığı görülmektedir (f:1838). Sosyal bilimleri sırasıyla İşletme, Yönetim ve Muhasebe (f:832) ile beşeri bilimler (f:400) takip etmektedir. Bu bulgular, stratejik iletişim konusunun çoğunlukla sosyal bilimler perspektifinden ele alındığını, ancak işletme ve yönetim disiplinlerinde de önemli akademik üretime konu olduğunu göstermektedir.

Akademik çalışmaların yazım diline göre dağılımı incelendiğinde, stratejik iletişim alanındaki yayınların büyük çoğunluğunun İngilizce (f:2695) olarak kaleme alındığı belirlenmiştir. İngilizcenin ardından en yaygın kullanılan diller sırasıyla İspanyolca (f:90), Portekizce (f:25), Rusça (f:18) ve Almanca (f:16) olmuştur. Analiz sonuçlarına göre, Türkçe akademik çalışmaya rastlanmamıştır. Bu

bulgular, stratejik iletişim alanındaki bilimsel üretimin büyük ölçüde İngilizce dilinde gerçekleştiğini ve diğer dillerdeki katkının oldukça sınırlı kaldığını göstermektedir.

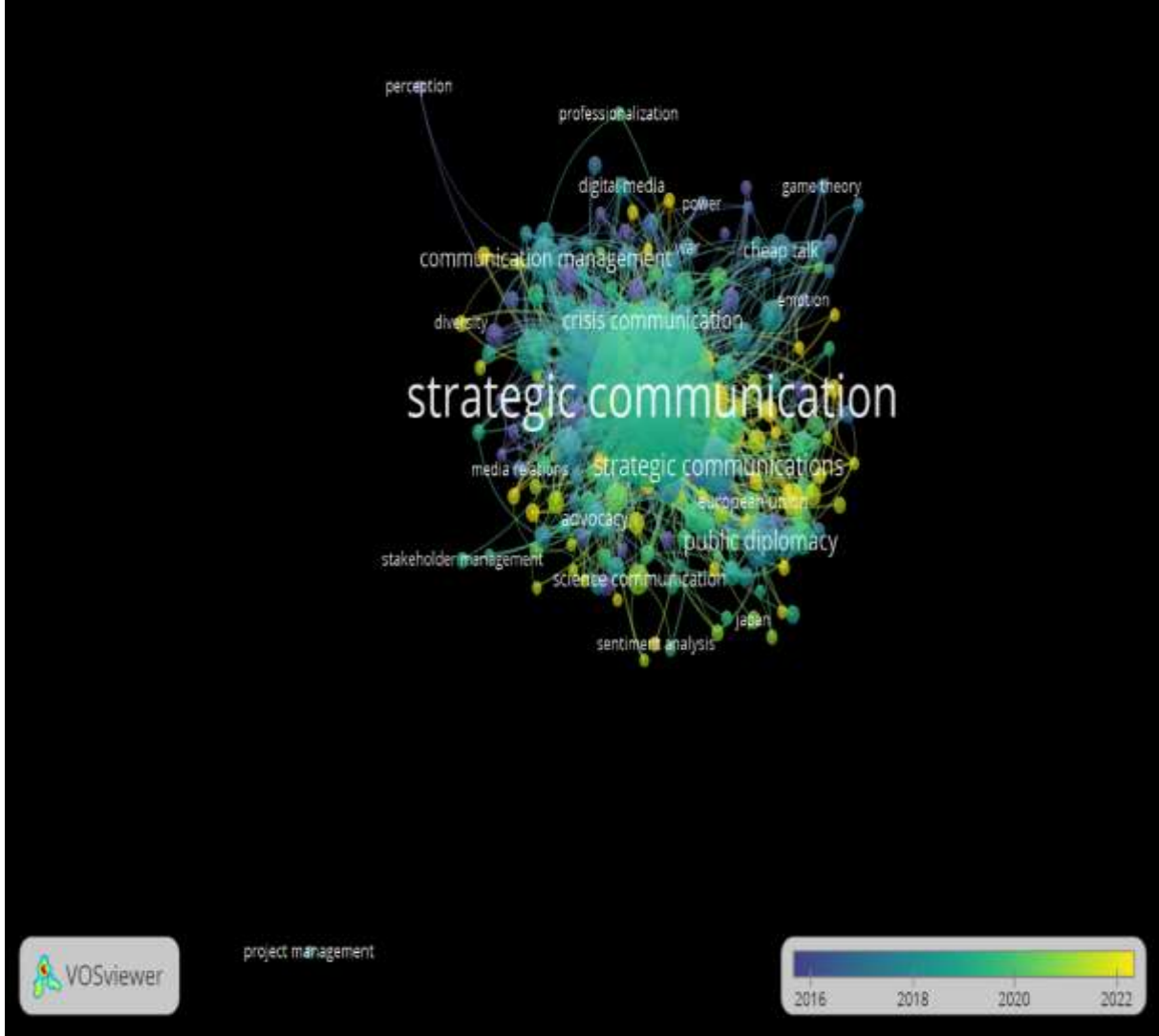
VOSviewer paket programı kullanılarak, analiz çeşidi ve analiz birimine göre ağ haritaları oluşturulmuştur. Bu kapsamda, analiz birimi "ülkeler" ve analiz çeşidi "ortak yazarlık" olarak belirlenerek, ülkeler arasındaki iş birliğini gösteren bir ortak yazarlık ağı haritası oluşturulmuştur. Analizde, bir ülkenin minimum sahip olması gereken belge sayısı 5 ve minimum alması gereken atıf sayısı 5 olarak belirlenmiştir. Elde edilen ülke ortak yazarlık ağı haritası (Şekil 1), 160 ülke arasından bu kriterleri karşılayan 57 ülkenin yer aldığını göstermektedir. Ağ haritası incelendiğinde, stratejik iletişim alanında en fazla akademik iş birliği içerisinde olan ülkelerin Amerika Birleşik Devletleri ve Almanya olduğu tespit edilmiştir. Bu ülkelerin harita üzerinde daha büyük düğümlerle temsil edilmesi, yüksek yayın ve atıf sayılarına sahip olduklarını ve diğer ülkelerle yoğun akademik etkileşim içinde olduklarını göstermektedir. Bunun yanı sıra, İspanya, Fransa, Kanada, Avustralya ve Çin gibi ülkelerin de belirli bir düzeyde akademik iş birliği içinde olduğu görülmektedir. Haritada farklı renk tonlarının kullanılması, ülkeler arasındaki iş birliğinin zaman içindeki evrimini göstermektedir. Özellikle 2020 sonrası dönemde İspanya, Çin ve Güney Afrika gibi ülkelerin iş birliği ağlarında daha aktif hale geldiği dikkati çekmektedir. Bu bulgular, stratejik iletişim alanındaki akademik üretimin küresel ölçekte belirli merkezler etrafında yoğunlaştığını ve ülkeler arasındaki araştırma iş birliklerinin giderek arttığını ortaya koymaktadır.

Şekil 1. Ülke Ortak Yazarlık Ağı Haritası

Anahtar kelime birlikteliklerini analiz etmek amacıyla, VOSviewer yazılımı kullanılarak bir eş oluşum ağı oluşturulmuştur (Şekil 2). Bu analizde, anahtar kelime birlikteliği arasındaki ilişkiler görselleştirilmiştir. Minimum oluşum sayısı 5 olarak belirlenmiş ve 5849 anahtar kelime arasından 219 kelimenin bu kriterleri karşıladığı tespit edilmiştir. Harita incelendiğinde, "stratejik iletişim" teriminin

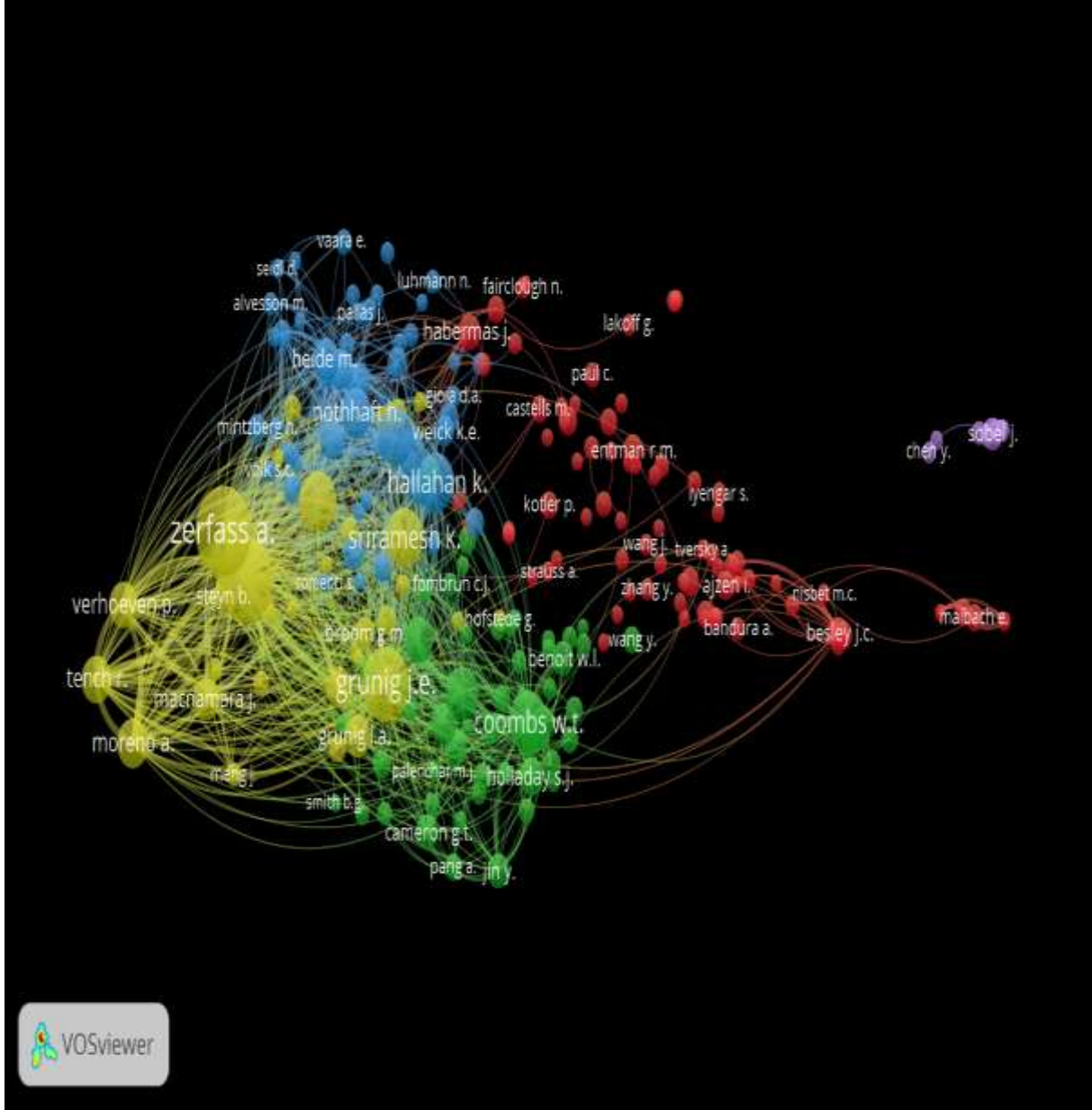
en büyük düğüme sahip olduğu ve alanın temel kavramlarından biri olduğu açıkça görülmektedir. Bu kavramı "kriz iletişimi" (crisis communication), "iletişim yönetimi" (communication management) ve "kamu diplomasisi" (public diplomacy) gibi diğer önemli kavramlar takip etmektedir. Ayrıca, ağ haritasında "dijital medya" (digital media), "duygu analizi" (sentiment analysis), "bilim iletişimi" (science communication), "sosyal medya" (social media) ve "savunuculuk" (advocacy) gibi konuların da önemli bir yer tuttuğu gözlemlenmiştir. Renk kodlamaları, bu kavramların zaman içindeki gelişimini göstererek belirli yıllarda hangi anahtar kelimelerin daha fazla öne çıktığını yansıtmaktadır. Bu analiz, stratejik iletişim alanındaki akademik çalışmalarda hangi kavramların ön plana çıktığını ve zaman içinde nasıl bir evrim geçirdiğini anlamaya önemli katkılar sunmaktadır.

Şekil 2. Anahtar Sözcük Birlikteliği Ağ Haritası

Atıf yapılan yazarları analiz etmek amacıyla, VOSviewer yazılımı kullanılarak bir ortak atıf ağı haritası oluşturulmuştur (Şekil 3). Bu analizde, stratejik iletişim alanındaki akademik çalışmaların hangi yazarları en fazla referans gösterdiği ve bu yazarlar arasındaki akademik etkileşimler görselleştirilmiştir. Ağ haritasının oluşturulabilmesi için, bir yazarın minimum atıf alma eşiği 50 olarak belirlenmiş ve toplam 110.574 yazar arasından 225 yazar bu kriterlere uygun bulunmuştur. Harita incelendiğinde, "Zerfass, A." en merkezi konumda yer almakta ve en yüksek bağlantı gücüne sahip yazar olarak öne çıkmaktadır. Bunun yanı sıra, "Grunig, J.E.", "Coombs, W.T." ve "Hallahan, K." gibi isimlerin de büyük düğümlere sahip olduğu ve akademik çalışmaların önemli referans noktalarından biri olduğu görülmektedir. Görselde yazarlar farklı renklerde kümelenmiştir ve bu kümeler belirli akademik etkileşim ağlarını yansıtmaktadır. Bazı yazar gruplarının birbirine daha yoğun bağlarla bağlı olduğu, bazı yazarların ise haritanın daha uç noktalarında konumlandığı görülmektedir. Bu durum, bazı akademisyenlerin belirli araştırma alanları içinde daha fazla atıf aldığına, diğerlerinin ise daha bağımsız

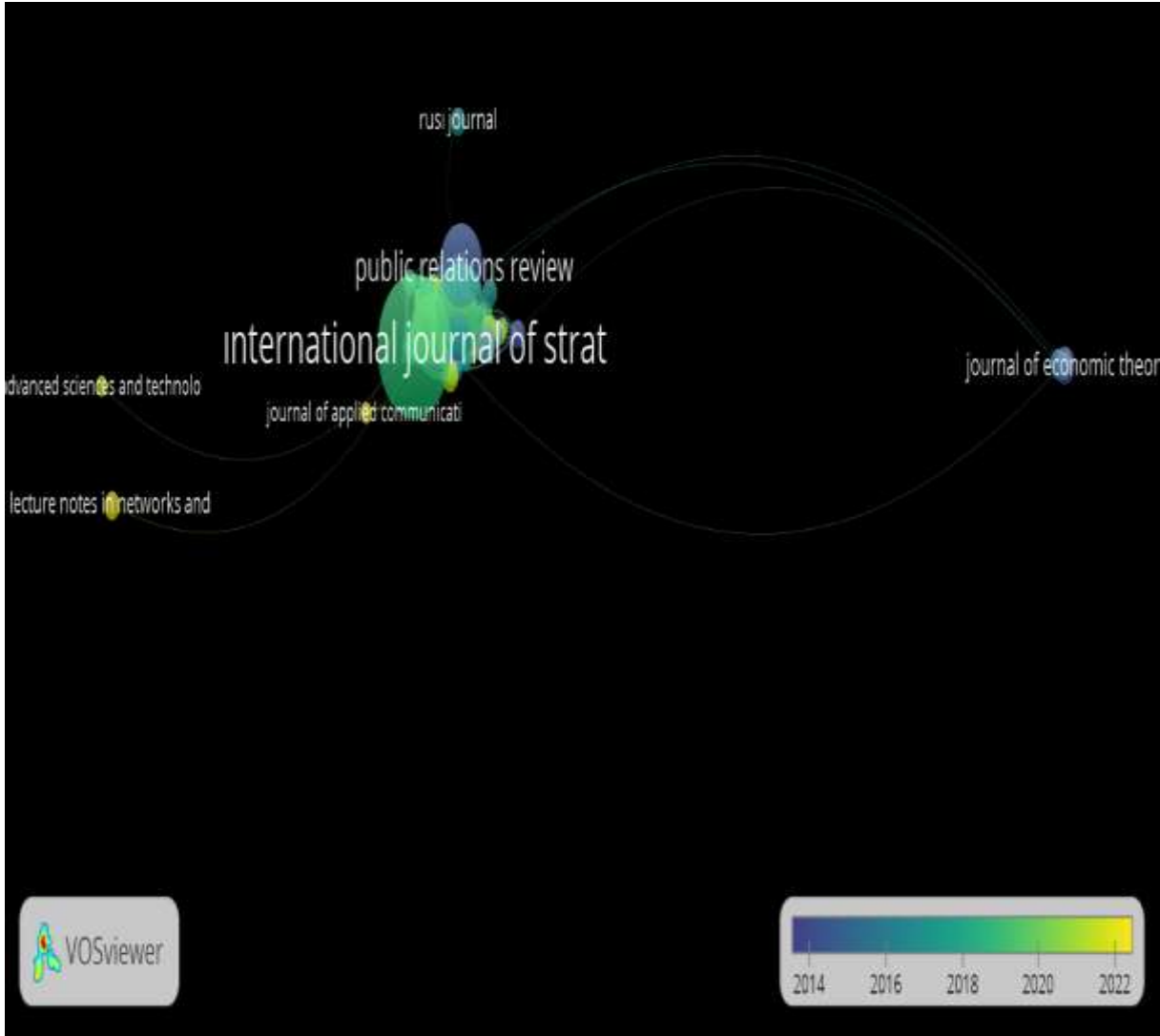
bir konumda bulunduğuna işaret etmektedir. Bu harita, stratejik iletişim alanındaki akademik çalışmaların belirli yazarlar etrafında yoğunlaştığını ve bazı araştırmacıların alanın temel referansları olarak öne çıktığını göstermektedir.

Şekil 3. Yazar Ortak Atıf Ağı Haritası

VOSviewer yazılımı kullanılarak, kaynaklar arasındaki bibliyografik eşleşmeyi gösteren bir ağ haritası oluşturulmuştur (Şekil 4). Analizde, minimum belge sayısı 5 ve minimum atıf sayısı 5 olarak belirlenmiş, 1470 kaynak arasından 66'sının bu kriterleri sağladığı tespit edilmiştir. En yüksek bağlantı gücüne sahip öge setinin seçilmesi uyarısı dikkate alınarak, 65 kaynağın yer aldığı bibliyografik eşleşme ağı oluşturulmuştur. Harita incelendiğinde, "International Journal of Strategic Communication" en büyük düğüme sahip olup, bağlantı gücü en yüksek kaynak olarak öne çıkmaktadır. Bunun yanı sıra, "Public Relations Review" ve "Journal of Applied Communication" gibi kaynakların da belirgin bağlantılara sahip olduğu görülmektedir. Görselde, kaynaklar arasındaki bağlantıların farklı yönlere uzandığı ve belirli yayınların birbirleriyle daha fazla bibliyografik eşleşmeye sahip olduğu dikkat çekmektedir. Özellikle "Journal of Economic Theory" gibi kaynakların haritanın uç noktalarında konumlandığı ve daha az bağlantıya sahip olduğu gözlemlenmektedir. Alt kısımlarda ise "Lecture Notes in Networks" ve "Advanced Sciences and Technology" gibi kaynakların yer aldığı, ancak ana kümeyle daha sınırlı bağlantıya sahip olduğu görülmektedir. Renk skalasına göre, kaynaklar arasında

bibliyografik eşleşmelerin 2014-2022 yılları arasında farklı yoğunluklarda gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Bu harita, stratejik iletişim alanındaki akademik üretimde hangi kaynakların daha merkezi bir rol oynadığını ve literatürde hangi yayınların en güçlü bibliyografik bağlara sahip olduğunu göstermektedir.

Şekil 4. Kaynak Bibliyografik Eşleşme Haritası

Araştırmalarda kullanılan anahtar kelimeler, Excel'e aktarıldıktan sonra internet üzerindeki ücretsiz bir kelime bulutu oluşturma aracı kullanılarak analiz edilmiştir (Wordart, 2025). Bu süreçte, en sık kullanılan ilk 20 anahtar kelimenin görselleştirildiği bir kelime bulutu oluşturulmuştur (Resim 2). Kelime bulutu incelendiğinde, "Strategic Communication" (Stratejik İletişim) kelimesinin en büyük ve en merkezi konumda olduğu, yani en sık kullanılan anahtar kelime olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra, "Communication" (İletişim), "Humans" (İnsan), "Public Relations" (Halkla İlişkiler) ve "Social Media" (Sosyal Medya) gibi kavramların da sıkça tekrarlandığı dikkat çekmektedir. Kelime büyüklükleri, terimlerin araştırmalarda kullanım sıklığını yansıtmaktadır. Stratejik iletişim en belirgin terim olarak öne çıkarken, halkla ilişkiler, sosyal medya ve insan faktörleri gibi kavramların da bu alandaki çalışmalarda önemli bir yer tuttuğu anlaşılmaktadır. Bu analiz, stratejik iletişim alanında yapılan akademik çalışmalarda hangi kavramların ön plana çıktığını görselleştirmekte ve alandaki eğilimleri belirlemede önemli bir referans oluşturmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada elde edilen bulgular, stratejik iletişim konulu akademik üretimin belirli yazarlar ve dergiler etrafında şekillendiğini de ortaya koymaktadır. Özellikle International Journal of Strategic Communication ve Public Relations Review bu alanda en fazla yayın yapılan kaynaklar olarak öne çıkmaktadır. Literatürde öne çıkan yazarlar incelendiğinde ise Zeffass, A., Grunig, J.E. ve Coombs, W.T.'nin alanın en etkili akademisyenleri arasında yer aldığı görülmektedir. Bu bulgular, stratejik iletişim alanındaki bilimsel üretimin belirli akademik çevrelerde yoğunlaştığını ve alternatif teorik yaklaşımların daha sınırlı bir görünüm sunduğunu ortaya koymaktadır. Akademik üretimin büyük ölçüde İngilizce dilinde gerçekleştiği, diğer dillerdeki yayın sayılarının oldukça düşük olduğu da dikkat çekmektedir. Bu durum, küresel akademik literatürdeki dengesizliği ve yerel bağlamlara özgü iletişim modellerinin yeterince temsil edilmediğini göstermektedir. Özellikle Türkçe yayınların eksikliği, Türkiye’de ve diğer gelişmekte olan ülkelerde stratejik iletişim araştırmalarının daha fazla desteklenmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Bu çalışma, stratejik iletişim alanındaki bilimsel üretimin küresel ölçekte nasıl şekillendiğini ve hangi akademik çevrelerin bu alanda belirleyici bir rol oynadığını göstererek literatüre önemli bir katkı sağlamaktadır. Bunun yanı sıra, elde edilen veriler, ilerleyen araştırmalarda sosyal medya, yapay zeka ve büyük veri gibi yeni teknolojilerin stratejik iletişim alanındaki etkisini incelemek için bir temel oluşturabilir. Ancak, araştırmanın yalnızca Scopus veri tabanı ile sınırlı olması, çalışmanın en önemli sınırlılıklarından biridir. Gelecekte yapılacak araştırmalarda, Web of Science, Google Scholar veya bölgesel akademik veri tabanları da dahil edilerek daha geniş bir perspektif sunulabilir. Ayrıca, stratejik iletişim alanında daha fazla uluslararası akademik iş birliğinin teşvik edilmesi, bu alandaki literatürün çeşitlenmesine katkı sağlayabilir. Özellikle disiplinlerarası yaklaşımların artırılması, stratejik iletişim çalışmalarının yalnızca sosyal bilimler ve işletme alanlarıyla sınırlı kalmayıp, teknoloji, veri bilimi ve psikoloji gibi disiplinlerle de entegre edilmesini sağlayacaktır. Bununla birlikte, sosyal medya, yapay zeka ve dijital dönüşüm gibi konuların stratejik iletişim alanındaki teorik çerçeveye nasıl ilişkilendirildiği daha derinlemesine incelenmelidir.

Sonuç olarak, bu çalışma, stratejik iletişim alanındaki akademik eğilimleri analiz ederek bilimsel üretimin coğrafi, dilsel ve disiplinler dağılımına ışık tutmaktadır. Bulgular, küresel akademik üretimdeki dengesizlikleri ortaya koyarken, gelecekteki araştırmalarda daha kapsayıcı ve disiplinlerarası yaklaşımlara duyulan ihtiyacı vurgulamaktadır. Stratejik iletişim literatürünün farklı bağlamları ve teorik yaklaşımları içerecek şekilde genişletilmesi, bu alandaki akademik bilgi birikiminin daha kapsayıcı ve sürdürülebilir hale gelmesine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Altıntop, M., & Bak, G. (2024). WoS verilerine göre stratejik iletişim konulu akademik çalışmaların bibliyometrik analizi (1980-2024). *Scientific Journal of Innovation and Social Sciences Research*, 4(2), 175-201.

Aytaç, S. E. (2021). Effectiveness of incumbent's strategic communication during economic crisis under electoral authoritarianism: Evidence from Turkey. *American Political Science Review*, 115(4), 1517-1523. <https://doi.org/10.1017/S0003055421000587>

Bénabou, R. & Tirole, J. (2002). Self-confidence and personal motivation. *The Quarterly Journal of Economics*, 117(3), 871-915. <https://doi.org/10.1162/003355302760193913>

Gürbüz, U. (2013). *Future trends and new approaches in defeating the terrorism threat* (NATO Science for Peace and Security Series E: Human and Societal Dynamics). IOS Press.

Higginson, G. M. (1954). USAF strategic communications system. *Transactions of the IRE Professional Group on Communications Systems*, 2(3), 56-62. <https://doi.org/10.1109/TCS.1954.1095346>

Kent, M. L. & Taylor, M. (1998). Building dialogic relationships through the world wide web. *Public Relations Review*, 24(3), 321-334. [https://doi.org/10.1016/S0363-8111\(99\)80143-X](https://doi.org/10.1016/S0363-8111(99)80143-X)

Schlessinger, J., Bennet, R., Coakwell, J., Smith, S. & Kao, E. (2025). Exposing the obscured influence of state-controlled media via causal inference of quotation propagation. *Scientific Reports*, 15, 1110. <https://doi.org/10.1038/s41598-024-78586-x>

Scopus (2025). *Elsevier*. <https://www.elsevier.com/solutions/scopus>, Erişim Tarihi: 20.02.2025.

Wordart (2025). *Word Cloud Generator*, <https://wordart.com/>, Erişim Tarihi: 21.02.2025.

Yılmaz, S., Süar Oral, S., Oral, H. V. & Saygın, H. (2024). Generating a new citizenship model that promotes environmental perception by employing strategic communication. In *Citizenship, culture and coexistence: Trends and dynamics* (pp. 62-81). CRC Press.